

Máj

- Autor: Karel Hynek Mácha
- Literární žánr: báseň
- Literární druh: lyricko-epická báseň
- Časoprostor: asi konec 18. nebo začátek 19. století; krajina u města Doks
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1.polovina 19. století //Romantismus
- Kompozice: chronologická

Životopis autora

- Narodil se v roce 1810 v Praze
- Nejvýznamnější český básník romantismu
- Vystudoval filosofii a práva v Praze
- Zemřel v roce 1836, dva dny před jeho svatbou
- Ostatky byly převezeny z Litoměřic do Prahy na Vyšehrad
- Další díla: Cikáni, Marinka

Formální znaky

- Psáno v náročném literárním jazyce a používá bohatý poetický sloh.
- Je psán ve veršové formě, konkrétně ve formě epického verše.
- Má epický charakter, což znamená, že vypráví příběh s postavami a dějem.
- Obsahuje různé epické prvky, jako jsou popisy přírody, události.

Postavy

- Vilém – loupežník, vůdce bandy, nečestný, zamilovaný do Jarmily, žárlivý
- Jarmila – mladá dívka, miluje Viléma (jeho milenka), nemá odvahu dále žít.
- Hynek – symbol poutníka, vrací se k místu popravy, sám autor.

Jazykové prostředky

- Spisovný jazyk
- Archaismy (anjel)
- Řečnické otázky a hovorové výrazy

Témata: Nešťastná láska, májová příroda, kritika společnosti

Motiv: Tragická nenaplněná láska, smrt, provinění, smutek, příroda, nadčasovost, sebelítost

Tropy a figury

- Metafory – strašný lesů pán = loupežník
- Apostrofa – Ach zemi krásnou, zemi milovanou = oslovení nepřítomné osoby
- Oxymóron – zhmotnělé harfy tón, umřelé hvězdy svit, mrtvé milenky cit
- Personifikace – břeh ji objímal kol a kol
- Epiteton – bělavé páry hynou

Obsah díla

Děj je zasazen do krásné májové přírody v okolí hradu Bezděz. Vilém zabije svého soka v lásce. V době vraždy ale neví, že to byl jeho otec. Za to je uvězněn a odsouzen k smrti.

Jarmila se to dozví od Vilémova přítele a spáchá sebevraždu (utopí se v jezeře). Vilém ve vězení přemýšlí o svém životě. Vzpomíná na Jarmilu, na dětství, na dobu, kdy ho otec vyhnal mladého z domu. Vraždu cítí jako spravedlivou mstu. Cítí se nevinný a vinu dává společnosti, zejména jeho otci, který ho vyhnal z domu a kvůli němu se stal loupežníkem, a za to, že mu svedl Jarmilu. Loučí se se svým životem a od smrti nic nečeká, nic víc než prázdnotu, bojí se jí. Ve vězení celý svůj příběh vypráví žalářníkovi, který s ním soucítí a lituje ho. Ráno je pak odveden na popraviště, doprovázen vojáky a modlícím se davem. Vilém cestou na pahorek prochází májovou krajinou, vidí krásné jezero, hory atd. ... Loučí se se světem. Je mu líto, že musí odejít. Na pahorku byl popraven a vpleten do kola pro výstrahu ostatním.

O 7 let později místem tragédie prochází poutník, se kterým se Mácha ztotožňuje. Vzpomíná na své mládí, lituje osudu těchto dvou mladých lidí.

Kontext autorovy tvorby

Romantismus – Od slova román = dobrodružství. Literární směr a myšlenkový názor, který se odklání od reality do světa představ volné fantazie až snů. Vznikl v první polovině 19. století. Návrat autorů k lidové slovesnosti. Klade důraz na fantazii a cit a tím se zásadně liší od klasicismu a osvícenství.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 19. století)

- Karel Havlíček Borovský – Král Lávr
- Karel Jaromír Erben – Kytice
- Josef Kajetán Tyl – Strakonický dudák
- Honoré de Balzac – Otec Goriot
- Božena Němcová – Babička